

Er zouden thans menschenlevens bij omgeke-
men zijn.

Men had al uitgerekend, dat zulk een tornado
in onze gewesten zoo eens in de 150 jaar te ver-
wachten was.

Na de katastrofe van 1925 kon men dus gerust
zijn.

Zoo iets zouden wij en onze kinderen niet meer
belevén.

Men kon den slaap des gerusten slapen.
Doch het wikken van den mensch bleek weer
weinig waard.

's Heeren stem onthoortte opnieuw de wonden.

Zal men Hem nu erkennen?

Zal men Hem in Zijn tempel eer geven?

Zal men zijn zekerheden nu laten varen?

De liefdadigheid zal ongetwijfeld zich weer open-
baren.

Dat is kostelijk.

Maar 't kostelijkst is, dat men belijdt, dat de
Heere vreeselijk is in Zijn daden.

Dat de gerusten onrustig worden.

Opdat zij leeren rusten in Gods Majesteit.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Gods voorzienig bestel en ons eigen doen.

A. v. d. L. te R. zond me ter beantwoording
de volgende vraag: „Hoe moeten wij ons-zelfen
of anderen troosten, wanneer wij of zij, door eigen
schuld, maar onopzettelijk, een of ander leed over
ons brachten?”

De vraag is door haar algemeenheid wat vaag.
Doch mit het voorbeeld ter toelichting wordt de
bedoeling duidelijk.

„Veronderstel”, zoo schrijft inzender, dat iemand
door onoplettendheid den dood vindt, b.v. ver-
drinkt, kan men dan de schuld van die onoplet-
tendheid min of meer wegedeneeren, met te zeg-
gen, dat God het zoo gewild heeft?”

De vraag komt derhalve hier op neer, of we
ons, als we door eigen onopzettelijk verkeerd han-
delen, of ook door onopzettelijk verzuim, ons-zelfen
of anderen eenig leed berokkenen, over ons doen
of laten en zijn gevolgen mogen verontschuldigen
met een beroep op Gods voorzienig bestel.

Bij het beantwoorden van deze vraag, begin ik
met die gevolgen, waarop vrager nog al nadruk
legt, uit te schakelen.

Want al tellen die gevolgen bij het bepalen van
de schuld eener handeling of van een verzuim,
stellig mee, ingeval de handeling of het verzuim
opzettelijk was, en daarenboven ook de ge-
volgen bedoeld waren — ze doen het stellig
niet, als daad of nalatigheid onopzettelijk waren,
en daarmee ook de gevolgen niet bedoeld.

Om de duidelijkheid te bevorderen, ga ik nog
een stap verder, en schakel ik ook het onop-zette-
lijke van handeling of nalatigheid uit.

Niet natuurlijk, alsof het al of niet aanwezig
zijn van opzet bij ons doen en laten van geen
betekenis was.

Integendeel, wijl onze God altoos, ook in Zijn
bordeel over onze daden, niet wat voor oogen is,
maar het hart aanziet, wordt de mate van schuld
eener zondige daad en van een verzuim, voor een
goed deel, en zelfs in de eerste plaats, bepaald
door de mate van opzet, waarmee ze werden
begaan.

Doch dit neemt niet weg, dat ook onopzettelijk-
begane zonde, toch altoos zonde blijft, en dat
zelfs een onwillekeurig verzuim, als gemis van
waakzaamheid en bedachtzaamheid, ons schuldig
stelt.

Na de elementen, die hier niet ter zake doen,
er uit verwijderd te hebben, gaat de vraag dus
luiden: of we ooit een begane zonde mogen ver-
ontschuldigen met een beroep op het voorzienig
bestel onzes Gods.

En zóó gesteld, hond ik me overtuigd, dat het
inzender niet moeilijk zal vallen, zelf haar te be-
antwoorden.

Hij zal inzien, dat een bevestigend antwoord op-
eens alle zedelijke verantwoordelijkheid zou ver-
nietigen.

Want er is geen menselijke zonde, hoe klein
of hoe groot ook, die niet staat onder Gods bestel.
Gods bestel ging over de zonde van Jacobs zonen,
die hun broeder Jozef verkochten. Jozef wees er
op, toen hij zeide: „Gijlieden wel, gij hebt kwaad
tegen mij gedacht, doch God heeft dat ten goede
gedacht, opdat Hij deed, gelijk het te dezen dage is,
om een groot volk in het leven te behouden”.
(Gen. 50:20).

Het ging over het schandelijk verraad van Judas:
„De Zoon des menschen gaat heen gelijk van Hem
geschreven is”. (Matth. 26:24).

Het ging niet minder over Jezus' verwerping en
kruisiging door Joden en heidenen: Hij is „door
den bepaalden raad en voorkennis Gods overge-
geven”. (Hand. 2:23).

Maar hoe weinig dit de zonde verontschuldigde,
toont Jozef te beseffen in zijn zeggen tot zijn broe-
ders: „Gijlieden hebt kwaad tegen mij gedacht”;
houdt Christus met ontroerenden nadruk Judas voor,
in het woord: „Maar wee dien mensch, door wien
de Zoon des menschen verraden wordt. Het ware

hem beter, zoo hij niet geboren ware geweest”;
en bewijst het verwijt van den Apostel Petrus aan
de Joden: „dezen hebt gij genomen en door de
handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht
en gedood”.

De Heilige Schrift leert ons derhalve met gelijken
nadruk: en dat al wat op aarde geschiedt, de zede-
lijke handelingen des menschen, zoo kwade als
goede, niet uitgesloten alzóó geschiedt naar den
eeuwig Raad en onder de alles omvattende Voor-
zienigheid Gods, en dat dit alles bepalend en regeer-
end bestel Gods op geen enkel punt de zedelijke
vrijheid des menschen vernietigt, en daarmee 's men-
schen verantwoordelijkheid voor zijne daden opheft.

Hoe deze twee in elkander grijpen, zonder elkan-
der op te heffen, is één der groote mysteries, die
we niet doorgronden.

Doch het geloof is het genoeg, dat het Woord
Gods beide met gelijke duidelijkheid en met even
grooten klem leert.

En ook tegenover wie de Schrift niet als het
eind van alle tegenspraak aanvaardt, worden ze
gelijkelijk gehandhaafd door het ingeschapen Gods-
besef en de stem der consciëntie.

Een beroep op Gods Raad en Voorzienigheid,
ter verontschuldiging van welke zonde ook, om
het even, of ze opzettelijk of onopzettelijk werd
begaan en welke haar gevolgen waren, is derhalve
onder alle omstandigheden ontoelaatbaar.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST.

Om de zilveren schatten der zee.

De aard van deze rubriek brengt mee, dat er een
voortdurende afwisseling is in inhoud. In den regel
immers komt elke week een kortelings verschenen
boek aan de orde en het vaak groote karakteronder-
scheid van wat „aan de markt” wordt gebracht,
doet ook telkens den inhoud der desbetreffende
artikelen verschillen.

Zoo bracht ons het vorige artikel aan de hand
van Timmermans' jongste werk „Schoon Lier” in
de „Vlaamsche van alle Vlaamsche steden” en
zagen we het leven in den toon van „Lierke ple-
zierke”, dat is, van een schier dagelijksch feest-
vieren bij schotel en pint. En thans, juist andersom,
krijgen we het leven te zien van den harden kant,
dien van afmattenden zwaren arbeid, veeleischend
en weinig loonend, het leven aan boord van een
Ijmuidensche logger. Dat is niet een allen dag feest
vieren in de beslotenheid van een stadje met brede
wallen en vijf poorten, maar een staag, ingespan-
nen werken, uren achtereen, in de eindeloosheid
eener onstuimige zee, bij dreigend-hooge golven
en vaak striemenden regen... Het verschil is zoo
groot, dat we wel van een tegenstelling kunnen
spreken!

De journalist Tjeerd Adema is als passagier
uitgevaren met een logger en van zijn reiservaringen
vertelt hij in het boekje, dat we in dit artikel be-
spreken „Om de zilveren schatten der zee”.

Een tooneeltje, door den Auteur aan het strand
te Egmond gezien, de thuiskomst van een paar
visscherij-matrozen, had hem plotseling voor de
vraag gesteld: hoe is toch het leven van die ruwe
en toch zoo goedhartig lijkende kerels. En op die
vraag wilde hij door eigen ervaring het antwoord
vinden, dat is, hij wilde mee op de vischvangst.
Door de medewerking van den directeur van de
Centrale Visscherij Maatschappij te IJmuiden kreeg
hij spoedig de gelegenheid: de trawler Ijm. 201
zou binnenloopen en, als de noodzakelijkste repa-
raties gedaan waren, onmiddellijk weer zee kiezen.
Op dat schip werd hij als passagier „aangemon-
sterd”.

In regelmatige orde vertelt hij dan, wat hij heeft
gezien en meegemaakt. Hij begint met het vertrek
te beschrijven van de trawler, uitgeleide gedaan
tot aan den kop van de Ijmuidensche pier door
verwanten van de schepelingen. Eenmaal buiten-
gaats, duiken de matrozen in hun voor-onder-ver-
blijf om de confectiepakjes en deukhoeden te ver-
wisselen voor hun „visschersuniform”, een dikke
trui, een oude pet en een paar dik-gestopte wollen
kousen. De schipper heeft den passagier een plaats-
je in zijn hut ingeruimd en de nieuw-bakken zee-
man zal ook zijn speciaal-voor-het-doel meegebrach-
te planje aantrekken. Maar dat gaat met niet geringe
moeilijkheden gepaard. Want het kleine schip sling-
ert geweldig, de koffer schiet voortdurend onder
zijn handen weg en telkens als hij meent hem te
kunnen pakken, grijpt hij er weer naast. Als hij
eindelijk met zijn karwei klaar is, is 't hoog tijd,
dat hij weer in de buitenlucht komt!

Buiten op het dak staat hij-voor het machtige
schouwspel eener onstuimige zee. Groote, witge-
kopte golven rollen aan op het scheepje, dat als
een nietigheidje wordt opgeheven en verraderlijk
weer wordt neergesmeten. „Het was het spelletje
van een reus met een onnoozel stukje speelgoed,
dat hij in zijn ruwe vuist elk oogenblik kan ver-
morzelen”.

Uitg. Hollandia Drukkerij, Baarn.

De schipper is van meening, dat de passagier
naar beneden moet gaan. 't Wordt te koud aan
dek. Bovendien ziet de ervaren zeeman, dat de
gesteldheid van den nieuveling 't gewenscht maakt,
dat hij, hoe eer hoe beter, in de kooi komt.

De zeeziekte krijgt hem te pakken en een paar
dagen ligt hij, zoo horizontaal mogelijk, in de schip-
pershut te bed, zoo nu en dan even een hazen-
slaapje genietend, maar meestentijds wakker en
altijd door „ellendig”, lusteloos en onverschillig
voor wat om hem heen gebeurt.

Als het weer wat bedaart, kruipt het slachtoffer
van zijn belangstelling in het visschersleven uit
de kooi en naar het dek. Dan begint de kennis-
making met de mannen, die hem allen meelijden-
verwondert aankijken, als een, die uit een zware
ziekte hersteld is en weer even opzitten mag. Hij
ziet ze nu allen, den pienteren „meester”, (den
machinist), den flegmatieken Cor, een Egmond-
jongen, die al van zijn twaalfde jaar op zee zwakt;
Piet, type van een vadertje-goedleven, ofschoon van
zijn schrale verdiensten een vrouw en elf kinderen
leven moeten; Kodde, een vrygezel, ruw maar goe-
dig, den stoker, den tremmer, den kok, hij ont-
moet ze nu allen en in de teekening van deze
mannen geeft hij een aardig beeld van de visscher-
lui zooals ze zijn, veelszins onderscheiden en toch
merkwaardig aan elkaar gelijk, door het bedrijf,
dat ze stempelt.

Zoo langzamerhand is het schip ver genoeg zee-
in, om een eerste kans te wagen. De netten zijn
uitgezet en alles is nu in de weer, om de even-
tuele vangst binnen boord te halen. Uitvoerig be-
schrijft de toeschouwer-passagier hoe dat toe gaat.
En als het werk is afgeloopen, is de afgezette dek-
ruimte „gevuld met een dikke laag langs elkaar
schietende, lucht-happende, staart-slaande vis-
schen”. Onmiddellijk gaat het net weer in zee
en de eerstvolgende drie-en-half uur, de tijd, die
voor een nieuwen „trek” noodig is, zijn bestemd
voor het sorteeren en prapareeren van de vangst.

Dit deel van den arbeid teekent de Schrijver in
een afzonderlijk hoofdstuk, „Visch”, dat een van de
mooiste is uit heel zijn boekje. Van alles ligt er
op het dek, door, op en over elkaar, en al die
onderscheiden soorten beschrijft hij, van de kabel-
jaarwen met hun zeegroene ruggen en de zeevolfen
met hun bulhondenkoppen af, tot de vleet, „de
pias onder de visschen”, die „malle gezichten trekt
en tegen alles grijnsacht” toe. Zelfs is er bij de
vangst een kleine haai, een „bijthaa”.

Dan begint de groote slachting. Stuk voor stuk
worden de visschen beetgepakt, met een enkele
messtreek bewerkt en dan naar soort en grootte
in manden verzameld. Die manden gaan in het
ruim, waar ze onmiddellijk met een dikke laag ijs-
brokjes worden bedekt en de afval wordt over-
boord gewerkt, aas voor de meeuwen, die plot-
seling in grooten getale het schip omzwervén.

Met dit werk gaan enkele uren heen en den
tijd, die overblijft voor weer het net gehaald moet
worden, kunnen de schepelingen naar believen ge-
bruiken. Gekomen tot dit moment in zijn beschrij-
ving, benut de Auteur de gelegenheid, om iets te
vertellen van het „leven aan boord”.

Allereerst over de maaltijden, gemuttigd uit een
geëmailleerd waschblikje en opgediend door een
kok, dien „je nu juist niet een heldere verschijning
zoudt noemen”. De mannen zitten aan, zooals ze
uit hun werk komen: Hannes, de tweede machinist
onder het kolenvuil en de machineolie, de „mees-
ter” in zijn werkkleed, de matrozen, met de visch-
schubben aan hun handen. De schipper licht het
deksel van de pan (allen dag is het menu visch) en
om beurten gaan de grage vingers daarin, om een
vet beestje te pakken. Geestig vertelt de Schrijver
van zijn gewaarwordingen bij die maaltijden, van
zijn hongerlijden de eerste dagen, omdat het hem
onmogelijk is ná Hannes zijn hand in de pan te
steken, van zijn mee-eten, weltra; als de honger
den kok niet meer zoo groezelig en Hannes' hand
niet meer zoo afschuwelijk en vet doet zijn.

Dan komt het koffiedrinken, 't gezelligst uurtje
aan boord. De schipper giet de groote kroezen
vol dampende, slappe koffie, en met de hand er
omheen geklemd, slurpt ieder zijn „mok” leeg, een
paar al- of niet besmeerde scheepsbeschuitten mee
naar binnen werkend. Bij de koffie komen de tongen
los. Dan vertellen de mannen van hun avonturen,
waarbij de oorlogstijd het nimmer afgehandelde on-
derwerp is. (Met enkele van die verhalen illustreert
de Auteur zijn beschrijving). Tot weer een schreeuw
van de brug allen aan dek roept, omdat 't weer
tijd van „halen” is.

't Leven aan boord is verdeeld in perioden van
3½ uur, zonder onderscheiding van dag of nacht,
Zondag of weekdag. En binnen dien zeer beperkten
tijdskring moeten de mannen hun maaltijden en
rust gemeten, waar dan de tijd, noodig voor het
sorteeren, nog afgaat. Vandaar, dat de Schrijver
een hoofdstuk inlascht „De arbeidswet is er niet
voor de visschers”, in welk hoofdstuk hij een dui-
delijken indruk geeft van het afmattende, zware,
veeleischende leven der visscherij-matrozen, en door
iets mee te deelen omtrent hun verdiensten, maakt
hij dat beeld nog sprekender. 't Is vooral in dit deel
van zijn boek, dat hij zijn eigenlijke bedoeling be-
reikt: iets van het leven en de levensverhoudingen
dezer mannen te doen zien en 't is ook met name